ſunt ſup omnia opa tua. qui cui voluerís
immo oīm miſereris ⁊ qui gratiã ⁊ miam
in quacūqꝫ hora peccator ingemuero mi
bi dare poſſis ⁊ velis/ ſubijciēs corpus et
animã/ vitã ⁊ opa. res ſtatū ⁊ tpa mea nec
nō omnes ⁊ ſingulos mie tue adherentes
ſeu adherere volentes ꝓtectōi ⁊ grē abūn
dantiſſime bonitatis ⁊ mie tue dn̄e deus
pater vnigenite Jeſu xp̄e ⁊ ſpūs orphano
rū paraclite īdiuidua qꝫ trinitas bn̄dicta.
¶ Proteſtor etiã q̄ p̄ñtem oratiōis mee
deuotiōem aſpectib⁹ tuis ſepi⁹ publicare
ac mores ⁊ vitã auxilio tuo. quāto celeri⁹
potero corrigere ⁊ emendare volo. ¶ Ro-
go etiam te fili dei crucifixe/ vt lateris tui
vulneris ſigno. quo illã in cruce pendens
oratōem pater ignoſce illis q̄r neſciūt q̄d
faciūt conſignaſti/ ⁊ in qua ꝓ tua reueren
tia es exaudit⁹. hanc etiã oraciūculã me-
am diuine ꝓuocatōis miſericordie clemē
ter cōſignes ⁊ eã miſericordie multe face-
re digneris efficacē ¶ Requirēs te ſacer
ſcriba Johānes quatin⁹ p̄ñtem meã ora-
tionē. tibi commiſſe virgini matri cū exo-
ratōe ꝓ me publices ¶ Et tu regina miſe
ricordie eã cū oſ̄ſione ꝓ me pectoris ⁊ vbe
rū tuorū. quē genuiſti dei filio notifices.
¶ Tu quoqꝫ fili clemētiſſime eã patri cū
oblatōne pro me paſſiōis ſanguinis vul
nerū tuorū ⁊ mortis offeras/ acceptabilē
qꝫ facias alme trinitati/ vt ꝑ eam ⁊ alia pie
tatis opa gratiã ⁊ miſericordiã/ peccatorū
remiſſionē ⁊ veniã/ requiē ⁊ vitam merear
ſempiternam. Amen.

¶ Sequitur oratio

apoſtolorū.

Quia iuſticiã meam tanq̄ꝫ fragili-
tati ⁊ demeritis tuis intolerabilē
declinās: ad tribunal miſericordie mee tã
q̄ꝫ ad ſupiorē iuſticie/ ſub ſpe venie humi
liter appellaſti. Jdcirco q̄r i miſericordia
te redemi in miſericordia te ſaluū feci/ mi
ſericordiã docui/ miſericordiã ⁊ nō mor-
tem volui. miſericors ſum/ miſerator lōga
nimis ⁊ multū miſericors/ immo ſum pa
ter miſericordiarū. Et quia regina glorie
mater miſericordie/ mater mea aſtat ade-
xtris meis/ pro te bona loquēs/ ⁊ miſeri-
cordiã poſtulās/ cui nō eſt mihi fas aliq̄d
denegare ob reuerentiã ⁊ pietatē multitu-
dinis miſericordie mee. ⁊ interceſſiōꝫ ma
tris mee. oīmqꝫ electorū/ gratie ⁊ miſericor
die in gloria ꝑricipum. Appellationi tue
miſericorditer defero/ ⁊ te ad tribunal mi
ſericordie mee. clemēter admitto. tibiqꝫ vt
miſericordiã conſeq̄ris. oīm dieꝝ vite tue
terminū ꝑemptoriū ad ꝓſecutōeꝫ mie ⁊ ip
ſius aſſecutōeꝫ aſſigno. Ac latam cōtra te
ſententiã iuſticie mee. ꝓpicius relaxo Jta
vt ſi vſqꝫ in finē miſericors fueris/ miſeri
cordiam tū meã quādo aliquādo pecces.
ã te non diſꝑgam vt damnē. neqꝫ nocebo
in veritate mea/ vt abijciam te in fineꝫ ſed
pro peccato vapulabis. ſed tamen non
peribis. ¶ Finit

Tractatus eiuſdeꝫ

de oratōe ⁊ ſuo valore ¶ Prima pars

Oportet ſemp orare ⁊ non deficere.
Scripſit Tullius accuratiſſime
cōmentariū fratri ſuo de petitiōe
romani cōſulatus/ ſuadēs vt in oīni loco
ſedens ⁊ ambulās/ recogitet ſecuꝫ aſſidue
Quis es tu q̄ petis/ quid petis/ ⁊ a quib⁹
petis. Subijt animū/ ſcribere tibi germa
ne cariſſime de petitōe/ nō terreſtris cōſu
latus ſed celeſtis incolat⁹ Ad hoc eñi pro
feſſionē tuã vocatōeꝫ tuã. ſacerdotiū tuū
dedicata eſſe memineris. Proponas igit̃
in omni meditatiōe tua. in oīni opatōne
tua. loco ⁊ tpe. quis ⁊ qual̃ es q̄ oras. quē
vel quos oras. quid vel pro q̄bus oras:
Ceterū quodlibꝫ iſtorū conſtringito ſub
ꝯſideratōne quadruplici/ ne ꝯfuſiōeꝫ in-
finita quedaꝫ mētis euagatio parturiat.

Tu q̄s es qui oras: Si ad ꝓpria me-
rita reſpexeris/ incert⁹ es an amore ł
odio dign⁹ ſis. Jncert⁹ idcirco an tremen
da cadat ſup te illa ſentētia. Cum is q̄ di-
ſplicet inq̄t beatus Greg. ad intercedēdū
mittit̃/ irati anim⁹ ad deteriora prouocat̃
Porro certus dicere poteris cum Jſaya.
Oēs iuſticie noſtre q̄ſi pann⁹ mēſtrua-
te. Certus ꝑterea dicere potes cū Daniele
Non in iuſtificatiōib⁹ noſtris ꝓſternim⁹
ꝑces noſtras añ te Nihilomin⁹ tibi cōſci⁹
eſſe potes ſi fidē. ſi ſpem. ſi dilectōeꝫ. ſi do
na tibi cetera quedã cōtulit de⁹. que ſcire
que recognoſcere potes eſſe grat̃ data. q̄ꝫ-
uis ſi gratū te faciãt ⁊ nō potius ꝯfundãt
ingratitudinē tuã. proſſus ignoras. Ora
tamen in meditatōne tua/ cū humilitate/
⁊ virtute donoꝝ celeſtiū gratis datorum.
qm̄ ꝓprius motus illorū eſt impetrare ma
gna. ſicut fidei etiã iformis facere miracl̃a

ſicut ſpei liberatōem impetrare. ſicut dile
ctōis dilectōeʒ reciprocā exte⁊querere quo-
dāmodo. Juxta illō ꝓuerbij. Si vis ama
ri ama. Et ita de reliquis virtutibꝫ donis
btitudinibꝫ. ſuo modo dici pt. ⁊ hoc ꝗꝫ la-
te pateat vides ¶ Scdo recogites in ipa
meditatōe tua. profeſſionē in monaſterio
⁊ in ſacerdotio conſecratiōem. videbis te
conſtitutū ⁊ peculiarit dedicatū vt ſis ve-
luti queſtor aliquis/qui pro languētibꝫ ⁊
indigentibꝰ in hoſpitali magno totiꝰ orb
etiaʒ vſqꝫ ad carceres purgatorij/querere
debeas elemoſinā. nō tā corꝑaliter ꝗꝫ ſpi-
ritualiter ſuſtentantē. Petas igit ne reſpi
ciatur indignitas tua/ignauia tua. ſʒ alie
na miſeria. pro cuiꝰ ſubleuamine ꝗris mi
ſericordiā. quā vt nō impediat ꝓpria miſe
ria tua/ſupplex pete ¶ Proinde tertō ver
ſetur meditatio tua. in quibus verbis vel
opibus oras deū. Nam mlta ſunt priuile
giata q̄ ſortiūtur efficaciā nedū ex operan
te ſed ex quadā vi operis oꝑati. prout in
eucbariſtie cōſecratōne ⁊ ſumptōne ⁊ alio
rum ſacramētoꝝ miniſtratōe quādā vim
ſuſcipiūt/ex parte diuini ⁊ eccl'iaſtici man
dati. Sicut ⁊ oratio dn̄ica quā deus ꝑ ſe
fecit. Sicut hore canonice vel cetere ora-
tōes quas eccl'ia dicendas inſtituit. Alia
etiā ſunt oꝑa pro quibꝰ indulgētias pon
tifex dedit. Hic igitur deo. dic eccl'ie Etur
ge in ꝓcepto quod mādaſti. ¶ Demū ꝗr-
to meditatōeʒ tuam cōuerte quorū ſis mi
niſter/ad orandū videlicʒ deū miſſus in-
ſtitutus. rogatꝰ vel obligatus Sit hoc ex
generis ꝓpinquitate. ſit ex elemoſinaꝝ ſu-
ſceptōe. ſit ex amicicie viciſſitudine ſeu re
quiſitōne. qm̄ ſi mittētes ſunt in grā quē
admodū ſunt om̄es in carcere purgatorij
⁊ plurimi ex hoſpitali magno pn̄tis ſecu-
li. tua nō erit ingrata neqꝫ prorſus ineffi-
cax oratō etiāſi peccator ſis Dat exemplū
dn̄ mittit ꝑ ſeruū neqꝫ/ a dn̄o bone inten-
tōis elemoſinā petentibꝫ. ¶ Vides igit
quis ⁊ q̄lis ſis q̄ oras. qꝛ donis gratuitis
nō omnino cares. Nam mediator inſtitu
tus es. qꝛ dei ꝓceptū ⁊ eccl'ie mādatū ⁊ the
ſauꝝ habes. qꝛ ab alijs miſſus ⁊ iuſſus es

Alterū principale qō ipſa tibi medi-
tatio tua debet ſuggerere eſt/quē vel
quos oras. Et quidē de om̄ipotentis dei
immēſa liberalitate/ cuiꝓpriū eſt miſereri
ſemꝑ ⁊ parcere/qui om̄ipotentiā ſuā par-
cendo maxime ⁊ miſerādo manifeſtat. cu
ius indulgētiā/nulla peccatorū/nulla fla
gitioꝝ/ nulla ſceleꝝ quantūcunqꝫ multi-
plicatorū enormitas/ſuꝑari valet. Mul-
tum ꝓfuer. t hec ex intima cordis humili-
tate fide ſubnixa/viuaci meditatōe rumi
naſſe. etiā vbi nihil in ſe qō nō merito diſ
plicere poſſit inuenerit ¶ Ceterū. qꝛ mos
humanꝰ hoc habet/vt mediatores ⁊ inter
ceſſores querat dū potens aliqs rogandꝰ
eſt. Quoniā preterea recte ꝓnūciauit Dio
niſius hāc eſſe legē diuinitatis/vt ad ſuꝑ
ma reducant infima ꝑ media Tu iuxta cō
ſiliū Job. ad aliquē ſanctorū conuertere.
Nō agere potes ſub quadruplici medita
tione ¶ Cōuertere igit ad aliquē ſancto-
rū vel ſanctā. qꝛ deo ꝓximior eſt in glificа
tione. ſicut ⁊ maioris meriti fuit. quemad
modū de anima xp̄i. de beata virgine ma-
tre dei. de iuſto Joſeph ſponſo ſuo de bea
to Johanne baptiſta. ⁊ ſanctis apl'is ⁊ de
ſublimibꝫ angelorū ordinibꝫ. martiribꝰ et
confeſſoribꝫ. virginibꝫ ⁊ cōtinentibꝫ. ſatis
conſtat ¶ Aut ideo certe ſcdo ad aliquem
ſanctorū cōuertere. qui familiariori q̄daʒ
deuotōne tibi cognitꝰ eſt. vt patronꝰ eccle
ſie in qua baptiſmū ſuſcepiſti. aut in qua
beneficiū vel ordinē ſortitus es vel cuius
ingreſſus es ſanctū templū Eſt orādus ꝓ
terea ſanctus cuius nomie inſignitis Eſt
orandus ille cuius virtutes ⁊ vitā mirari
ſoles ⁊ colere cognitā ex litteris. Deniqꝫ
mira fiducia ſemꝑ adorādus eſt angelus
proprie cuſtodie deputatꝰ. ¶ Aut tertio
rurſus ad aliquē ſanctorū cōuertere ꝑ ne-
ceſſitatibꝫ aliquibꝫ ſubleuandis vel ꝑ im-
petranda ſpeciali quadā gratia. qui ſan-
ctus vel ſancta priuilegiatū donū recepiſ-
ſe memorat a deo vt pro talibꝫ opem ferat
Diuiſiones enī gratiarū ſunt. ſicut tradit
apoſtolus. qō verū eſt nedum de viatori-
bus. ſed etiā beatʒ. Sub quo reſpectu ca
nit eccleſia de quolibet ſanctorū. Non eſt
inuētus ſimilis illi. ¶ Proficit inſuꝑ ꝗr-
to ſi reuoces ante mētis oculos cōuerſatō
nem aliquarū perſonarū ſiue mortue ſint
ſiue viuētes quā probatā eſſe vel fuiſſe co
gnoueris. Nihil enī impedit/quo minus
oratio noſtra cōuertat ad hmōi perſonas
peculiariter ⁊ ſecreta quadā deuotōne. ꝗꝫ
uis ipſas nō canoniſauerit eccl'ia. In qui
bus q̄d aliud veneramur ꝗꝫ relucentē in
eis multiformē dei bonitatē. Querbicū-
qꝫ ⁊ qualitercūqꝫ viſa fuerit apparere pōt

abſq; periculo coli ⁊ ſuſcipi deuoto men-
tis amplexu. Complectit̃ hec meditatio
pueros innocẽtes noſtri generis quos iõ
conſtat ſaluatos quoniã in gratia baptiſ
mali mortui ſunt. Complectit̃ ⁊ parẽtes
noſtros ⁊ affines alios in q̃bꝫ gloria quã
eos habere pie credimꝰ naturalẽ ⁊ ingeni-
tum amorẽ nõ tollit ſed ꝑficit ⁊ auget.

Recogites ad extremũ in ipſa medi-
tatõne tua/ quid vel pro quibꝫ orās
Quem modũ ſub cõpendio reducimꝰ ad
quaternariũ. ¶ Quidã ſunt in gratia. ſi-
cut defuncti in purgatorio. vl' plurimi vi
uẽtes in ſeculo. pro q̃bus eſt deo placens
oratio. quẽadmodũ fit duꝫ pro amico ad
amicũ defert̃ interceſſio. ¶ Inueniũtur
alij quorũ laudabilis cõuerſatõ/ plurimũ
edificat eccleſiã q̃ ſi caderẽt/ fierent in hor
rendũ ſcandalũ omniũ bene viuentiũ fa-
bulam ⁊ deriſum. ¶ Aut tales ſunt. quoꝝ
cõuerſio valde ꝓficeret reipublice ſeu xpi-
anitati ſaltẽ vt in hoc nõ relinqueret do-
minꝰ virgã peccatorũ ſup ſortẽ iuſtorum
vel populorũ afflictorũ. Alij ſunt ꝓ quibꝫ
eſt orandũ quatinꝰ vbi ſupabũdauit deli
ctũ. ſupabũdet ⁊ gratia. q̃ ſunt ſupra mo-
dũ peccatores ꝑſecutores ⁊ hoſtes acerri-
mi. Tu deniq; ſup oĩes ⁊ pre oĩbꝫ miſe
rere anime tue placẽs deo. pete ab eo vt vi
as tuas dirigat. oĩaq; tua conſilia in eo
ꝑmaneãt. Inſup q̃d ab eo poſtula. i. ſoli-
dum ⁊ ſtabile bonũ eterne felicitatis. Re-
miniſcere cõformiter ad hanc meditatõꝫ
tibi coniũctorũ. quoniã qui ſuorũ ⁊ maxi
me domeſticorũ curã nõ habꝫ in oratõne
ſua. fidem negauit ⁊ eſt infideli deterior.
Sit in omnibꝰ ⁊ pro oĩbus cardo deſi
deriorũ tuorũ ⁊ orationũ/ volũtas dei bñ
placens ⁊ ꝑfecta. Exaudiat pete cardinẽ
hunc deſideriorũ tuorũ quomodolibꝫ di
ſpoſuerit deus. ꝑ arma iuſticie a dextris ꝓ
ſperitatis ⁊ a ſiniſtris aduerſitatis ꝑ infa
miã ⁊ bonã famã. ⁊ ſatis eſt. Hoc tandẽ ꝓ
cõperto tene/ ꝙ ꝓmiſſe conſideratiões ⁊ ſi
miles/ proficiũt apud eos qui ſeipſos ad
oratõem cõtinuo vſu voluerint extendere
ſiue exercere. Quẽadmodũ Cicero tulliꝰ
proteſtat̃/ dum eloquẽtie precepta tradit
dicens ꝙ ſi deeſt exercitatio/ modicũ vl' ni
hil ars proficit. hoc m̃lto magis obſeruã-
dum eſt in ꝓceptis de orãdo deũ. alioquĩ
verba fiũt ſurdo. ⁊ lux oñdit̃ ceco. Exerci-
tiũ vero ſi vigilãter affuerit/ faciat ſibi ma-
teriã orõis deuote rem oẽm que ſub aſpe-
ctu vel auditu vel alio ſenſu ſe repſentaue-
rit. Videbit ſubulcũ poſt porcos recorda
bitur euãgelice parabole de filio prodigo
⁊ clemẽtiſſimo patre. videbit pauperẽ mẽ
dicũ ⁊ vlceroſum recordabit̃ euãgelice pa
bole de Lazaro et diuite epulone. Vide
bit diuitẽ m̃lta ſibi congrẽtẽ in annos
plurimos. Recordabit̃ euãgelice cõmina
tõnis. Stulte hac nocte animã tuam tol
lent a te et que paraſti cuiꝰ erũt? Videbit
filios huiꝰ ſeculi qui habẽt conſolatõnes
ſuas/ m̃ltis modis. Meditabit̃ que ſit cõ
ſolatio quã parauit deꝰ diligentibꝫ ſe. Vi
debit etiam bruta aĩalia quãta ſolicitu-
dine ſicut canes domeſtici ſeruiũt homĩ
Meditabitur ꝙ iuſto dei iudicio condẽ-
nant̃ homines inobediẽtes ⁊ ingrati deo
benefactori liberaliſſimo. Sic in oĩbꝰ
et ꝑ omnia diſcurrat tua meditatio ⁊ repi
es ampliſſimã ⁊ ſemp ꝓñtem materiã ora-
tionis. Conſiderãs igit̃ attende et fac. q̃-
niam ita tibi diligẽti deũ/ oĩa coopant̃
in bonum. ¶ Meditare igit̃ vt columba
ſimplex ⁊ gemẽs. ⁊ ſit meditatio tua in cõ
ſpectu dei ſemp. Eſt autẽ meditatio fortis
⁊ vehemens attentio ⁊ ſtudiũ ad aliquod
inueſtigandũ per intellectũ. vel deguſtan
dũ per affectũ. Sic meditari iubebat qui
dicebat. Guſtate quo ad ſecundũ ⁊ videte
quo ad primũ. q̃m ſuauis ẽ dñs. Rurſus
idem pſ. ait. In meditatõne mea exarde-
ſcit ignis ſubintellige illuminans intelli
gentiã ⁊ inflãmans affectõem. Quod ali
ter fieri neq̃t/ ſi nõ in vnũ colligat ſe mẽs
noſtra: cõprimens ⁊ reprimens varios et
vagos occurſus et recurſus/ inutiliũ cogi
tationũ ſomnio ſimiliũ. manu diſtricte re
dargutiõis. ¶ Tandẽ ipſa meditatio que
laborẽ habet ⁊ fructũ/ vertet̃ in cõtempla-
tionẽ. que facilis erit vt cogitatio. ſed nõ
vt cogitatio infructuoſa ſed fructuoſior
etiã meditatõne. Tunc enĩ per cõtempla-
tionẽ/ videbis ⁊ affluẽs ⁊ mirabit̃ ⁊ dilata
bitur cor tuũ. Nam cõtemplatio eſt liber
et expeditus mentis intuitꝰ in res proſpi
ciendas vndequaq; diffuſus. ⁊ in diuina
ſpectacula ſuſpenſus. Inde fit vt ſicut ali
quis bene ⁊ cõtinue meditans ſcribere cũ
laborioſiſſima tarditate. tandẽ peruenit/
vt celeriter abſq; labore dum incipit bene
ſcribat. ſcribens autem celeriter/ neq; bñ
neq; celerit̃ vnq̃ ſcribit. Ita de meditatõe

celeſtium accipe. Iuuabit autem te lectio erudiẽs/oratio lactans/meditatio prout dictum eſt paſcẽs vt contẽplatio ſuauiter delectans. nutriens ⁊ diuinitus afficiẽs ſubſequatur.

Secunda pars.

Multum valet (vt teſtatur Iacob⁹ apoſtolus) dep̄catio iuſti aſſidua De peritõe non romani cõſulat⁹ vt Cicero Tullius. ſed celeſtis incolatus ſcripſi nuper tibi frater cariſſime. ex quo plecto ſiue inſpecto/poteſt illa conſequẽter ſolui dubitatio que multos inquietat Quid ⁊ quantũ valeat oratio. ſi pro multis. ſi pro amicis. ſi pro ſe tantũ quãtum pro vno. pro inimico. ꝓ alieno ¶ Incidit autẽ protin⁹ diſtinctio de triplici facie petitionis/qua orans nitiẗ impetrare. aut ꝑ modũ ſit liberalis ⁊ gratuite donatõnis. aut ꝑ modũ meritorie actõis. aut per modum ſatiſfactiue recõpenſatõnis.

Primũ reſpicit liberaliſſimã donantis miſericordiam abſq; reſpectu ad merita quecũq; ipſi⁹ orantis vel alterius pro quo fit oratõ Et quoniã ſicut miſericordiarũ dei nõ eſt numer⁹ pond⁹ vel mẽſura. ſic nõ cadit ſub noſtra numeratõne vel mẽſura quid ⁊ quantũ ⁊ quib⁹ det. qui prior nos diligit pura ⁊ gratuita voluntate cuius voluntatis nõ eſt querenda ratõ que frequẽter. vbi ſupabundauit delictũ. facit ⁊ gratiã ſupabũdare. Exemplũ in rege qui ſuos incarceratos dimittit quãdoq; liberos abſq; precio vel mercede ⁊ abſq; intuitu interceſſionis cuiuſq; facte/ quia ad hoc ip̄m ſue liberalitatis virtus trahit. Hic eſt frequẽtiſſimus apud ſacram ſcripturam modus oratõis ſanctorũ patrum atq; prophetarum.

Porro ſi ſit petitõ ꝑ modũ meritorie actõnis tũc nullus impetrat de condigno qui caret caritate. Qui vero caritatem habet/eo (ceteris paribus) eſt efficacior oratio ſua pro ſeipſo quoad p̄mium eſſentiale beatificũ ꝓmerendũ quo feruor caritatis ⁊ conatus fuerit maior. Ceterũ ſi de premio loq̄mur accidentali ſiue ſit illud premiũ eternũ in celis. ſiue ſit trãſitoriũ ⁊ tp̄ale in terris. Dicimus cõformiter ad cõmunẽ theologoꝝ ſentiã ꝙ eſſentiale premiũ nõ inde minuiẗ ſi actio meruit q̃lecũq; tale premiũ qd vocam⁹ accidẽtale.

¶ Eſt autẽ tale illud premiũ quod nõ hꝫ pro obiecto viſionẽ dei clarã cum fruitione cõſequente eã. quoniã eſſentialis beatitudo/in duob⁹ his actib⁹/ab eccleſia ponitur integrari. Cõfeſtim ex hoc infert/ꝙ oratio ſi pro quantũ multis fiat. ſi ꝓ alijs q̃ ſe. ſi deniq; pro inimicis:ipſa tamẽ eq̃li caritate premiũ eſſentiale ſemꝑ equale mereẗ. Secus de premio accidẽtali. eo ꝙ pro varietate petitionũ. ⁊ meritum variatur. Unde plus de tali premio ceteris paribus mereẗ aliquis pro vno q̃ pro multis. ⁊ pro ſe q̃ pro alijs/ et pro bonis q̃ ꝓ malis. ⁊ pro amicis q̃ inimicis Exemplũ de rege. qui ad meritũ ſolũ orãtis reſpiciens. liberat citius vnũ captiuũ q̃ multos et ſeip̄m orantẽ q̃ alios. ⁊ amicũ orantis citius exaudiet q̃ inimicũ.

Poſtremo ſi conſidereẗ oratio fieri ꝑ modũ tertiũ. ſatiſfactorie ſcꝫ recõpẽſatõis/erit neceſſaria multiplicior diſtinctio. q̃m de illa ſimiliter eſt inquiſitio difficilior Sepãtis igiẗ duob⁹ reſpectib⁹ primis ab ipſa oratõne/ dũ innititẗ vel ſoli diuine liberalitati/ vel ſoli meritorie ⁊ charitatiue actõni. Inuenim⁹ primo grãs gratis datas quib⁹ innitiẗ oratio ſicut ſunt fides ⁊ ſpes. etiã informes. Inuenim⁹ ſecũdo operũ penalitatẽ ſicut in ieiunio ſumpto generaliẗ pro omni corporis afflictõne. Tertio iuenim⁹ opeꝝ fructuoſitatẽ in alios. ſicut eſt elemoſina ſumpta generaliter pro om̄i opere miſericordie ſpũali vel corporali: Inuenim⁹ quarto opeꝝ dignitatẽ ſicut eſt oratio ſumpta generaliter ꝓ om̄i eleuatõe mentis in deũ ꝑ piũ ⁊ humilem affectũ. Quinto inuenimus opa priuilegiata in q̃bus eſt valor virtute opis operati. ſicut in ſacramentorũ miſtratõe vel ſuſceptõne. que virtutẽ habent ab inſtitutõne ⁊ merito xp̄i. etiã vbi nullũ adeſſet meritũ vel dignitas miniſtri. Inuenim⁹ ſexto opera/aliter ⁊ aliũ de priuilegiata. ſicut ſunt indulgẽtie. ſicut ſunt benedictões ꝑ eccleſiam ordinate/ſicut oratões vice ſua facte. Sic demũ oratões per alios in gratia ſtantes fieri cõmiſſe.

Ponamus igiẗ aliqua cõformiter ad hanc ſextuplicẽ diſtinctõem ¶ Et p̄mo ꝙ ceteris paribus (ſic ſemꝑ ſunt ſeq̃ntia intelligenda) Petitio facta tanq̃ ſatiſfactoria recõpenſatio. nunq̃ ita valet pro multis ſicut pro vno Iſtis eni/ ſit iuſticia

quedā cōmutatiua tanq̄ꝫ precij ad preciū
vt ſi duo ſint in carcere quilibet pro decē
ſolidis/expedit̄ vnus citius dum preben
tur decem ſolidi pro ſe vno/q̄ꝫ ſi pro duo/
bus tantūmodo donarētur.

AMplius ſatiſfactoria recōpenſatio
pro delictis quanto penalior ⁊ acer/
bior eſt: tanto ceteris paribꝫ fit acceptior
⁊ eo magis quo fuerit in eadē plus de vo/
luntario ratōnis. Eſt eni ſatiſfactio. red/
ditio voluntaria alicuius alias debiti Id
circo ponimus largo nomie/ triplicez in
homine voluntatē. Vnā ſenſualitat̄. Al
terā rationis inferioris. Tertiā rōis ſupe
rioris Obuiat antē pena/volūtati ſenſua
litatis. alioquin iam nō eēt penalitas vo
luntas vero ratōnis/acceptat eā quādoq̄ꝫ
priuatiue. quod fit duz non remurmurat
aduerſus ipam ſed tolerat eā ſicut in pur/
gatorio. Quādoq̄ꝫ vero vult poſitiue. qꝺ
fit dum ratio letanter eam acceptat. ita vt
nolit etiam ſi poſſit ea carere. ſicut (verbi
cauſa) viatores ſponte penitentes in ieiu
nio ſacco ⁊ cinere. ſicut egritudine corpa/
li. ſicut iniuriarū voluntaria ⁊ diſcreta per
peſſione. ſicut deniq̄ꝫ in tentationū ſpūa/
lium pluſq̄ꝫ dici poteſt inquietudine Ha
bet itaq̄ꝫ (ſicut p̄clare quidā ait) ipa tribu/
latio vocē orōis. vt lazarꝰ tot linguas ha/
buit/quot vulnera tolerauit. ⁊c.

DIcamus cōſequēter iuxta priorē di/
ſtinctionē q̄ opa que ſunt alijs vti/
lia ſicut elemoſina/tam ſpūalis q̄ꝫ corpo/
ralis/ſatiſfaciūt varie/iuxta fructuū varie
tatem qui diriuātur in alios/pro diuerſi/
tate illos recipientiū. Que vero ſint et q̄t
opera miſericordie. ſatis vulgatū eſt. Attē
ditur hic obligatio. qua cōſtringit̄ ille cui
fit elemoſina. viciſſitudinē ſcilicz reddere
vt vel orando vel ieiunādo vel aliquod ta
le faciendo.

POrro ſi cōſideret̄ ſatiſfactio que fit
p orarōnem/ſecluſo reſpectu ad cari
tatem/illa frequēter habet ſine forti medi
tatōne vel vehemēti/iunctā cum ea penitē
tiam/idcirco habet vim ſatiſfactōis. tamē
differēter/iuxta ſui continuatiōez maiorē
que fit tripliciter. aut actualiter. aut virtu
aliter. aut ſolū habitualr̄. Exemplū damꝰ
in ſimili. quia nō oīa poſſumꝰ ſub hac
breuitate/plena ratōne diſcutere. Ecce pe
grinatur aliq̄s ad ſanctū Iacobū. hic am
bulat nōnunq̄ꝫ ⁊ mouet̄ cum actuali reco
gitatiōe ſua ſue pegrinatōis. ambulat ali
quando ſed de pegrinatiōe ſua nihil reco
gitat actu. continuat tamē motū in virtu/
te deliberatōis prime qua conſtituat pere
grinari. Ceterū deſinit a motu quādoq̄ꝫ
retinens actualē voluntatē ſue pegrinatō
nis quādoq̄ꝫ ſicut in ſomno nihil actu cō
ſiderat. In primo caſu eſt peregrinatiōis
continuatio/duplici cōtinuitate actuali/
ter/nature ſcz et moris. In ſecundo eſt cō
tinuatio pegrinatōnis nature ⁊ continui
tate moris/licet nō actualiter ſed virtuali
ter. quoniā in virtute voluntatis pre con
tinuat motū. ſicut in motu lapidis pꝰeia/
pſum a manu proijciētis/videre eſt In vl
timo caſu reperitur diſcōtinuatō naturalis
eo q̄ motus ceſſat/remanet tamē cōtinua
tio moris. quoniā non eſt apposita volū/
tas oppoſita que nolit continuare pere/
grinatōnem/ſed in habitu ſemp manet.
Vnde cum illa dicātur cōtinua ſm̄ Ariſ.
quorū vltima ſunt vnū/manet aſſidue cō
tinuatio moralis, quantūcunq̄ꝫ fiat diſcō
tinuatio in ipſo actu naturali/dū non in/
terrūpitur per oppoſitā intentōnem pri/
me ⁊ pricipali intentōi/ licet ipſa nec actu
aliter in animo peregrinantis remaneat.
Concludimꝰ ex his veriſſimū ſentētie do
mini ⁊ ſaluatoris intellectū. Oportet ſem
per orare ⁊ nō deficere. Nunq̄ꝫ eni deficit
oratio que cepta eſt fieri p actualem atten
tionē quin cōtinuet̄ ineſſe moris ſiue gra
tie dum nō interponit̄ ſicut nec interpo/
ni debet/diſcōtinuitas oppoſite intentō/
nis vel culpe mortalis. Sic intelligitur
preterea illud apoſtoli. Omnia in gloriā
dei facite. Actu videlicet aut habitu. Sic
rurſus illud magiſtrale. Qui bene viuit
ſemp orat Hoc eſt qui nō apponit in ora
tione ſua peccatū mortale. illa ſemp eſt cō
tinua/vel actu vel habitu vel virtute.

SI loq̄mur proinde de opibus priui
legiatis/itelligere facile eſt ex docto/
rū traditōibꝫ q̄ntū vel queadmodū illa de
ſe valeāt ad ſatiſfactōez Credendū eſt pla
ne q̄ eucariſtie ſacr̄m cōtinet in ſe pleni
tudinē oīs grē ⁊ meriti ſpūalis/nihilomi
nus q̄ ad ſatiſfactōez p reatibꝫ culpaꝝ/ cō
ſtituit hoc ſacramētū deus in nūero pon
dere et menſura. ita vt ſit valoris finiti. fi
nitum vero in plures ptes diuiſum reſul
tat minꝰ pro multis q̄ꝫ ſi cōferret̄ in vnum
exemplū iam datū eſt.

Sic de indulgentijs ꝓut ſunt ſatiſfa
ctorie. Sic de alijs iudicandū cenſe
mus ſemꝑ preſuppoſita circunſtātiarum
aliarū paritate. Sic in ſacramento peni/
tentie/ datꝛ gratia. et diminuitꝛ. vel omnis
tollitur pena/ virtute ſacerdotalis abſolu
tionis/ ſi nō affuerit obex vel fictio. Inſu
per tradit ſanctꝰ thomas ꝙ eſt efficax. ita
ſacramentū penitētie in ficte accedēte/ ꝙ
recedente fictōe abſolutio ſacramentalis
ſortitꝛ effectū ſuū. ita vt nō oporteat iterū
peccata confeſſa iterare vel repetere. Pꝛoꝛ
tionabiliter ad dicta doctoꝝ de illo q̄ ba/
ptiſatur dū manet in actuali volūtate pec
candi. qua ceſſante/ recipit baptiſmꝰ effe/
ctum. Hec opinio ⁊ ſi nō tenetꝛ cōmunitꝛ
a doctoribꝰ ⁊ eget reſolutiōe maioꝛi: fauet
nihilominꝰ plurimū fragilitati noſtre et
diuine pietati/ eo ꝙ vix ſine fictōnis alicu
ius admixtōne/ confitemur.

a Quiſquis tu tandē es/ oꝛdinatus ad
oꝛandū/ nedū pro te ſed etiā pro ce/
teris/ poteris in ipſa meditatōe tua diſcu
tere que dicta ſunt/ vt ab obligatōne tua.
te apud deū ⁊ homines diſſoluas. Nihilo
minꝰ ſi quid in me conſilij eſt/ noli nimiū
ſcrupuloſus eſſe circa tue oꝛatōnis nume
rū pondus vel menſurā. Committe totū
iſtud deo: qui tribus digitis potētie ſapi/
entie ⁊ clemētie appendit molē terre. q̄ nu
merat mltitudinē ſtellarū ⁊ omībꝰ eis no
mina vocat. qui numerū ſcit arene maris
¶ Dic ipſi tota ſpei fiducia Debitoꝛ ſum
patꝛ noſter ſupra q̄ʒ poſſit exiguitas mea
ſoluere. Debitoꝛ quia me creaſti Debitoꝛ
qꝛ immemoꝛ tui. vicijs me ſoꝛdidā ꝯtra
tua precepta ⁊ tamē mihi parcens peccan
tem nō damnaſti Debitoꝛ item ꝓximis
quia de laboꝛe manuū ſuaꝝ de ſudoꝛe vul
tus ſui comedo panē in abūdantia Debi
toꝛ carni mee ⁊ ſanguini Debitoꝛ oꝛātibꝫ
ꝓ me. Debitoꝛ lapſꝰ ꝑ me. Et ita de reliq̄s
abſq̄ʒ numero. Tot igitꝛ preſſus exactoꝛi
bus quid agam. quo me vertā. domīe vim
patioꝛ rn̄de pro me. Sʒ q̄d reſpondebis
mihi/ recte pꝛoꝛſus ſi diuidas vnicuiq̄ʒ il
lud quātulūcunq̄ʒ ſuffragioꝛū. q̄d offerre
pauꝑcula mea pt. que quāta ſit ſolꝰ vides
Nolo calculū ponere cū ſingulis ꝓximis
⁊ benefactoꝛibꝫ meis Tu pro parte tua re
cipias miſſam iſtā/ tu oꝛatiōem tu bonuʒ
opus alterū. Tu ſapientiſſime meritoꝛū/
⁊ ſuffragioꝛū ponderatoꝛ deus/ diſtribue
ſingulis prout vnicuiq̄ʒ opus eſt ad vtili
tatē ſuam ⁊ liberatōem meā. Exemplū in
ciuilibꝫ applico mihi. Debitoꝛ itaq̄ʒ non
habēs vnde ſoluat creditoꝛibꝫ ſuis. ſolet
vel cogitꝛ cedere omībus bonis ſuis/ tam
habitis q̄ʒ habituris/ retenta neceſſitate
victꝰ ſui/ prout oꝛdinauerit iudex ſiue ad
uocatus ſuus. Ita de ſpūalibus cedo co/
ram te dn̄e et pie deus ¶ Sed ad alios re
deo. Legimꝰ in vitaſpatrū ꝙ matrona q̄/
dam romana nomīe Melania/ viſitans
heremitas in egipto/ obtulit vni trecētos
ſolidos diſtribuendos in elemoſinas fra/
trū. Sed ille nec oculos quidē extulit ad
eam. ſed ſacculū iuſſit nutu ſuo reponi iu
xta ſe. Quod mulier attēdens/ indigne fe
rebat. qꝛ illaudata remanerꝫ ait. Patꝛ aſpi
ce. naʒ trecenti ſunt ſolidi. Recte inq̄t ille
hec inſinuares o mulier/ ſi id vel mihi vel
hominibꝫ tribueres Cum vero tu deo tra
dis hāc oblationē. ſuperfluū eſt q̄rere nūe
rationē. quoniā ipſi q̄ numerat multitu/
dinē ſtellaꝝ ⁊ eiꝰ ſapientie nō eſt numerꝰ.

Hominibꝫ ſpūalibꝫ vt talia intelligāt B
poſſunt facilius inculcari/ ſed aīali/
bus qui nō ſapiūt ea que ſunt dei/ niſi ꝑ
comparatōem ad ſua carnalia/ maioꝛ hic la
boꝛ eſt. Ponamꝰ tamē pro vtriſq̄ʒ pro car
nalibus ⁊ ſpūalibꝰ. paucculas ꝯſideratōes
Et dicamꝰ pro pria. Ex glorie celeſtꝭ
premiū eēntiale ſicut excedit in valo
re liberatōeʒ q̄ntālibet tꝑalis pene. ſic me
ritū talis premij/ liberationē quantālibet
excedit hmōi pene ¶ Hoc dicitꝛ aduerſus
carnales qui nihil vidētur in ſuis donatō
nibus ſeu petitionibꝫ aliud magis atten/
dere/ q̄ʒ modū recompēſatōnis ſatiſfacto
rie. Alioquin non ita vellent (vt ſic dica/
mus) ipſi mercari. de numero ſcilʒ miſſa/
rum a quocūq̄ʒ dicātur. de numero pſal/
moꝛū et ſimiliū. Quoniā poteſt aliunde
fieri/ vt ꝑ modum meritoꝛie actōis vel eti
am liberalis impetratōnis per homines
viuentes in fide ſpe et caritate. amplius ⁊
longe dignioꝛ poteſt remuneratio cōqui
ri/ nedum pro glorie celeſtis adeptione/
ſed etiā pro penarū quibus obnoxij ſunt
liberatione. Etenim quis neſciat ſanctos
et ſanctas quoꝛum ſtatui repugnat actio
ſatiſfactoꝛia/ plus ſepe nobis peccatoꝛi/
bus impetrare de venia. plus de indulgē/
tia a pena et a culpa/ quam faciat noſtra
viatoꝛum quantalibet afflictio. Hoc in

parabola vinee notauit xp̄s qui veniētes
vltimo cū ſine ſpe mercedis illō agebant/
remunerauit vt primos diurno ↄductos
denario.

Addamus ꝑ altera cōſideratiōe φ pi
culoſum eſt/ ⁊ ſtultū/ ⁊ de ſymoniaca
prauitate vehemēter ſuſpectū. tam in dan
tibus q̄ꝫ in recipiētibus/ coartare /limita
re ſuas oratōes aut ſuffragia/ad aliā vel
ad illam dūtaxat pſonam/dum dat̄ aliqđ
emolimentū tempale. aut ſic dicēdo vl' in
tendēdo/ φ huius miſſe ſuffragiū vel hec
oratio vel aliud/valeat ſolū tali Iſtud pla
ne licitū nō eſt neqꝫ poteſt fieri neqꝫ debet
quoniā vere enūciauit q̄ dicit. Particeps
ego ſum omniū timentiū te ⁊ cuſtodienti
um mandata tua. ¶ Inſup adijcim⁹ con
ſideratiōi noſtre. φ piculoſum ⁊ ſtultū eſt
homi ſemet ad ſuffragia alijs ferēda obli
gari/recipe tempalia pro ſe/vltra ſuſtenta
tōem honeſtā ſui ſtatus prout ſapiens iu
dicabit Itaqꝫ ſicut opus ſatiſfactoriū nō
valet tantū ꝑ multis ſicut ꝑ vno vel pauc̨
ſic nō poteſt talis eque ſatiſfacere ꝑ deletō
ne reatus plurimoꝝ/ queadmodū deleret
reatū propriū vel paucorū. Hinc eſt φ nō
abſoluit̄ dicendo miſſam vnā dum ſe ad
plures ⁊ pro plurib⁹ obligauit. Niſi forte
talis interceſſerit obligatio: que diſcretōi
⁊ bone fidei dicētis cōmiſſas ſit/ iuxta ne
ceſſitatis aut pie vtilitatis qualitatē. At
tēdēdo φ obligat⁹ ad duas miſſas modo
predicto/ pt per alia ſuffragia facere cōpē
ſatōnem pro ſe ⁊ ſuis. ita tamē φ bona fi
des ſemꝑ aſſit. Et eſt bona fides ſm̄ Tul
lium vnū agere ⁊ nō fingere aliud Uel for
te illō melius diceret̄ bona fide aliquē q̄d
agere/dum facit illud qđ ſibi recte vellet fi
eri. aut qđ alius pro quo fit/deberet recte
ſibi fieri velle. Si cōmendantis ſic legan
tis intētio ſeruāda eſt. fiat tamen etiā hoc
vtiliter ſupioris prudētioriſqꝫ ↄſilio vel
aſſenſu.

C Addo φ oratōes ꝑ eccleſiā aut ſupio
res impoſite. ſicut ſunt hore canoni
ce. ſicut eſt penitētia impoſita. ſicut ſunt
ſuffragia pro q̄bus dant̄ indulgentie: pl⁹
(ceteris parib⁹) proficiūt q̄ꝫ peculiares in
ſtitutōes. Debēt autē indulgētie dari diſ
crete pro pia vtilitate ad eccleſie edificatō
nem. ac recipi cū vera penitentia. preuia
pura cōfeſſione ſicut placet aliq̄bus. aut
ſaltē habita in ꝓpoſito. alioquin credens

aliter dare vel recipe decipit̄ ¶ Deniqꝫ ni
hil poſt caritatē ita ꝑficere videt̄ in oratō
ne quantū orātis humilitas que nō in iu
ſtificatōnib⁹ ſuis ꝓſternit ſe an̄ deū. q̄uis
intēdere iuſtificatiōi ſue nō omittat. non
tamē in ea ſed in liberalitate dei reponat
ſpem ſuā Hec autē hūilitas haberi putat̄
ab aliq̄bus tota facilitate. q2 ſic verbo: vel
oratiōe profitētur eſſe faciendū ſub potē
ti manu dei. ſed eā in affectu trahere ſum
me difficultatis ⁊ ſoli⁹ diuini muneris ex
periunt̄. qui ſupbā ⁊ ſtultā hūani cordis
preſumptōeꝫ ſatagūt euicere. O quotiēs
preſſa. quotiēs obruta pede ſancte deuo
tōis/reſurgit ocius peſtis hec ſupbie. Ne
qꝫ tamē efficaci⁹ ad normā humilitatis le
gitimā venit/ q̄ꝫ ſi accedit hō ad cor altū et
exaltet̄ deus in cōſideratōe iudicioꝝ ſuo
rū recogitādo q̄ꝫ terribilis eſt in cōſilijs ſu
per filios hominū. qui cui⁹ vult miſeret̄ ⁊
quē vult indurat. apud quē nemo ſcit an
odio vel amore dign⁹ ſit. Attēde tu q̄ ſup
bis. q̄m ex tua conditōne totalr' infect⁹ es
fili⁹ ire ⁊ maſſa peccati. Utrū vero te tuus
creator ⁊ iudex relinquat vas in ↄtumeliā
qđ pt ex iuſticia. vel an efficiat vas in ho
norem pro ſola mīa/tu prorſus ignoras.
Ue aūt tibi ſi te non purificauerit vſqꝫ in
finē. ſi ꝑ iuſticiā ſemota mīa teipm̄ diiudi
cet. etiā ſi quid gratie habes vel virtut̨ qđ
ꝑfecto nō a te ſed ab ipſo ſuſcepiſti. Noli
igit̄ gloriari noli ſup alios extolli. q̄ſi tu
hec nō acceperis. q̄ſi preterea nō inde gra
uiori ſupplicio digne flagelland⁹ ſis. ſi in
grat⁹. ſi alioꝝ contēptor extiteris.

Sed redeam⁹ ad orōeꝫ. Refert ſeneca D
regē antigonū rn̄diſſe cuidā infime fortu
ne hoīm dum peteret ab eo obulū. Non
decet inq̄t regem dare mun⁹ tam exiguū.
Petiuit ciuitatē. rn̄dit ipm̄ nō eſſe tanto
munere ditandū cū tn̄ poſſet vt rex dare ci
uitatē. ⁊ ille vt paup obulū recipe ¶ Ten
dit hec narratio: vt in om̄i petitōne ſim⁹
memores indignitatis noſtre audeamus
tamē petere mḡna nō ꝑ recipiētis ſꝫ ꝑ do
nātis dei ſumma libalitate. Huic innitat̄
oporꝫ/tota fide ⁊ fixa ſpe cardo deſiderio
rum petitionūqꝫ nr̄aꝝ. q2 verbum dei eſt.
miſerebor cui miſerebor. Propter qđ for
maꝫ nobis orandi dedit. Dimitte nobis
debita noſtra ſicut ⁊ nos di. de. noſtr̨. Di
mittim⁹ et nos debentib⁹ noſtris. ſicut di
mitti nobis volum⁹ ⁊ optam⁹ Uolum⁹ āt

ſi recte volumus ita nobis debita dimitti primo vt nō damnemur. dehinc vt punitionē euadamꝰ. aut ꝙ illā ꝑpatam patientiaqꝫ conditā habeamꝰ ad correctōem: nō ad deteriorató̄em noſtrā. Velis ita de q̄libet proximo tuo. alioq̄n time qḋ dicitur. Et oratio eius fiat in peccatum. Et illud Serue neqꝫ nōne oportuit et te miſereri cōſerui tui. Facile enī dimittit oīa qui ſe mortis eterne debitorē eſſe vel ſcit aut formidat ¶ Ceterū plus in alienis ꝙ̄ tuis oratiōibꝫ fiduciā habe. caritatē habe. ⁊ dices et ſententia. Particeps ego ſum oīm timentiū te ⁊ cuſtodientiū mādata tua ſiue in celis ſiue in terra ſunt. Cōſtituas añ faciē conſideratōis tue dū licet dū tps eſt miſerendi. dū nō declinauit deꝰ in ira a te ſeruo ſuo. quoniā totus deſiderabilis. totus amabilis eſt. nullo ad premiū. nullo ad ſuppliciū habito reſpectu. qui carnalē qui ad ſe reflexū ſapit amorē. dicito cum Iob. Etiam ſi me occiderit/ tamē in ipſo ſperabo. Sic erit orō pura ſic digna diuino conſpectui. ſic diliges deū ⁊ teipm propter deum.

HEc interim habui que de oratōis valorē ſub aſpectu multiplici differerē quā expediētiꝰ eſt corde puro ſimpliciqꝫ frequētare iugiter/ abſqꝫ vlla (vt expreſſuꝫ eſt) intermiſſiōe/ ꝙ̄ curioſa ſcrupuloſitate velle digitis (vt dicit̄) appendere eā quāuis ⁊ hec doctrinalis inq̄ſitio/ nō ſit oīno fructu carēs. Inuenit̄ in ea ꝑcipue. ne in tantis obligatiōibꝫ orationū pro alienis ſe quis inuoluat. vt inde tꝑale ſubſidium ſubſequat̄. neqꝫ tanq̄ꝫ ꝓ precio qḋ eſt ſacrilegiū ſymonie. neqꝫ tanq̄ꝫ ꝓ ſuſtentatōne ſua plus debito qḋ ad auariciā pertinet. ⁊ turpē queſtū quis notaret̄ ¶ Sit pietas aliene miſerie. ſit ipſa caritas. ſit deuotio. ſit amicicie grata viciſſitudo. ſit zelus aīarum. ſit eterne vite retributio. ſit allocutōnis diuine dulcedo. dignitaſqꝫ/ precipuum ſit motiuū oratōis tue

Tertia pars.

DEſcendamꝰ conſeq̄nter ad ꝑticlāres caſus aliquos. qm̄ ſermones vniuerſales in moralibꝫ (dicente Ariſto. ⁊ teſte expientia) minus ꝓſunt aut erudiūt. quēadmodū videre eſt in ꝑceptꝭ medicine. Neqꝫ tamen oportet tentare de ſingulis particularibꝫ qm̄ infinita ſunt. ⁊ ideo nec differere neceſſe. Sꝫ in primis ſicut directio cordis tendit ⁊ terminat̄ in deum. ſic ⁊ ab eodē habet ortū. Audi Ieremiā. Scio dñe quia nō eſt hoīs via eius/ nec viri eſt vt ambulet ⁊ dirigat greſſus ſuos. Hinc vnus ſanctoꝝ. Pete (inq̄t a deo filiū ſuū inſtruens) vt vias tuas dirigat. Hec igit̄ petitio qm̄ ſimilr̄ dirigi hꝫ a deo orabat ꝓpħa. Dirigat̄ dñe oratio mea ſic incēſum in cōſpectu tuo. Quā directiōis neceſſitatē attendēs ꝓpheta tribuit illam deo dicens. Cōfitebor tibi dñe in directōne cordis ¶ Eſt igit̄ ſcitu dignū/ que ſit illa oratōis ſicut incēſum/ directio. Et videtur ꝙ ſit intētio cordis in deū vel erga deum. que intētio dum manet ⁊ recta ⁊ imꝑturbata ſicut virgula fumi incēſi ſurſum tendētis/ tūc eſt oratio recta. dum vero ꝑ irruentiū fantaſiarū ⁊ cogitationū ventꝰ/ per obſcura ⁊ depreſſa deſideriorū ſenſualium nubila/ agitat̄ rumpit̄ diſſipatur/ vt cadat a rectitudine neceſſe eſt. Nihilominus interruptio talis nō ſemꝑ eſt vicioſa vel curſus penitus in deū oratōnis impeditiua. Unde poteſt ſub diſtinctōe fieri ſermo de intentōne que req̄ritur ⁊ ſufficit in oratōne. Vel ſub alio forte nomīe cōmuniori de attentōne vocalis videlicet orationis. vt in prolatōne hymnorū canticorū ⁊ horarū canonicarū. Hec enī queſtio diuturnū cedit in vſum.

EST itaqꝫ multiplex attētio ſiue intētionis cordialis directio. vna actualis. alia habitualis. alia quaſi media ſcilicet virtualis ¶ Rurſus harū quelibꝫ diuidit̄. quoniā alia fert̄ in ſolas voces ⁊ verba. Alia in verborū ſignificatōnes. Alia nec verborū formas nec ſignificatōnes attendit. ſꝫ in affectꝰ aliquos circa celeſtia et diuina trāſit. ⁊ hoc ſiue in bonos vel ī vicioſos ⁊ malos ¶ Dicit̄ iuxta hoc prīo. ꝙ attentio actualis ad verborū ſignificatōnes/ non requirit̄ ad oratōis directiōem. Perſpicuū fit hoc in laicis dicentibus vl̄ audiētibus ea quorū ſignificatōes penitus ignorāt. vt ſunt ſeptē pſalmi ⁊ miſſa ¶ Dicit̄ conſeq̄nter ꝙ actualis attentio circa voces oratōis ⁊ verba. nō ſemꝑ req̄ritur ad orōnis directōnem debitā/ aut ad ſufficientē cōtinuatōeꝫ. alioq̄n nulla eſſet in via aut vix eſſet oratō nō diſcōtinuata. Exemplū legimus de quodā. q̄ volēs ruſticū ꝯuincere de cordis īſtabilitate dū ſit

oratio. nã ille deuotũ ſe ſimulabat ⁊ atten
tum pollicitꝰ eſt ſe daturũ ſibi aſinũ ſi poſ
ſet oratiõem dñicam nihil aliud actualit
cogitãs ꝑficere. Qui mox vt ad orõem di/
uertit/ſecurꝰ de aſini lucro/ cepit diſtrahi
in hanc cogitatõnem ſi ſellã habiturꝰ erat
cum aſino. Qui tandẽ ad ſe rediẽs ⁊ ſe re/
darguens/inſtabilitatẽ ſui cordis confeſ
ſus eſt. Exemplũ aliud eſt de ꝑegrinatõis
cõtinuatõne. que nõ reqͥrit aſſiduã paſſu
um ſuorũ dinumeratõnem neqꝫ terminũ
quo ꝑueniendũ eſt actualẽ recogitatõem
Additꝙ ſtat oratõem ſicut ⁊ ꝑegrinatõeꝫ
diſcõtinuari quo ad eẽ naturale que cõti/
nua tamẽ erit in ſuo morali eẽ. ſicut ⁊ ecõ
tra. prout ſtatim deducet.

De habituali attentõe ampliꝰ loqua/
mur ꝙ illa videlꝫ nõ ſemꝑ ſufficit ad
cõtinuatõem oratõis cõſeruandã. Stat
enĩ aliquẽ eſſe/ q̃ iam mlto temꝑe ꝓpoſuit
actualr/ ⁊ habitualr retinet in animo. di/
cere ſeptẽ pſalmos integralit ⁊ attẽte. qui
vel nõ dicet illos vel interruptiſſime dicꝫ:
tali interruptõe que ꝯriat morali oratõis
vnitati. Habet itaqꝫ quelibet actio mo/
ralis/ſuã ⁊ continuatõꝫ moralẽ. quare cir
cunſtantie ad bonitatẽ moꝝ reqͥſite ſunt
appoſite ⁊ retẽte in hmõi actiõe. Dũ autẽ
apponit circũſtantia mala. moribꝫ cõtra/
ria. quãuis maneat eadẽ actio in eſſe ſuo
naturali ſicut eſt idẽ motꝰ in ꝑegrinando
variat tamẽ in eſſe morali. vt ſiqͥs motũꝫ
ꝑegrinatõis cõtinuet ꝓpter auariciã et ra/
pinã aut libidinis expletõem. Si vero in
orõis voce/apponit circũſtantiã attentio
ni debite cõtrariã ⁊ incõpoſſibilẽ ſcienter
cum ꝓpoſito ⁊ aſſenſu deliberato. tunc eſt
diſcõtinuatio moralis. ſecus ſi neſciẽter ⁊
inaduertẽter hoc fuerit factũ iudicabitur

Preterea dicimꝰ/ ꝙ virtualis attẽtio
ſeu cordis directio nõ interrupta de
liberate ꝑ actualẽ attentõem ſibi moralit
contrariã/ſufficit vt oratio dicat cõtinua
in eſſe morali vel moraliter. ⁊ ſi nõ ſemper
naturaliter vel in eſſe naturali. Eſt autem
virtualis attentio quã genuit actualis. q̃
tranſeũte/remanet eius virtꝰ in corde orã/
tis. que ſcꝫ virtus. orõem ſufficit cõtinua/
re etiã vbi cor euagat actualiter ⁊ inaduer
tenter circa cetera multa. Experimur hec
nedum quotidie ſed in omni fere hora vel
momento. Exemplũ naturale eſt in iactu
ſagitte que mouet poſt quietẽ ſagittantis
et nauis ceſſantibꝫ nautis. Immo ſic ha/
bet om̃is ars perfecte habituata/ ꝙ freqñ
ter in actione ſua nequaqꝫ deliberat. Do
cent hoc cithariſte ſcriptores. et mechani
ci alij fere omnes.

Elicimus conſequẽter doctrinã vti
lem ex ꝑmiſſis. Quiſquis orat voca f
liter oratõneꝫ quã tenet exoluere (quia de
volũtarijs non oportet repetitionẽ fieri,
ſi ꝑcipit orans ꝙ euagat/ nec attendit ad
verba vel ad ſententiã/ſi facit hoc ex inad
uertentia ⁊ diſplicet ſibi dum aduertit. ne
quaqꝫ dicẽdꝰ eſt interrũpere orationẽ nec
ad iterationẽ obligat. immo ſtaret reitera
tionẽ talem frequẽter fieri nedũ ſuꝑuacu
am ſed ⁊ nociuã. ꝑcipue ſi in conuẽtibus
laborat. vbi ſocietatẽ quibꝫ eſſet offendi/
culoſum iuuare tenet. Neqꝫ debet faci
les ſuꝑ huiuſmõi inaduertẽtia ⁊ obliuio
ne ſcrupulos ſibi formare. alioqͥn nunqꝫ
poteſt cor ſuũ quietare. quia nitit ad ĩpoſ
ſibile ſibi ꝑ naturã vel ꝯplexionẽ. vel con
ſuetudinẽ vel fantaſie turbationẽ. que nũ
qꝫ poteſt (ſicut tradũt medici) quieſcere. ſi
cut nec aer vel mare dum agitãtur aſſidui
tate ventorũ requieſcũt. Addunt aliqui ra
tionẽ dicentes. Simile eſt in natura. que
ſicut nouas ſemper deproperat edere for/
mas naturales in materia. ſic eadeꝫ a cele
ſtibus influentijs ⁊ intelligẽtias/ nouas
iugiter formas intentõnales agitat ac re/
nouat in organis ſenſuum interiorũ. que
ſunt ſenſus cõmunis ⁊ fantaſia ⁊ eſtimati
ua. que in ſpeculi ſimilitudinẽ recipiũt ir
radiatõnes corporũ ſuꝑiorum. et (vt vo/
lunt aliqui) intelligẽtiarũ. Attamen quã
tum et quouſqꝫ dictũ hoc veritatem habe
at. maiorẽ requirit inueſtigationẽ. Qua/
cunqꝫ autẽ ex cauſa proueniat. nos experi
mento cõtinuo cernimus ⁊ ſentimꝰ. hanc
euagatõnis neceſſitatẽ. quã ſi toleramus
inuiti/nec ſentiẽdo conſentimꝰ. ſecuri ſu
mus a peccato mortali. venialia vero om
nia quis euaſerit:

Si autem deliberato cõſenſu rum
pimus attentõnem actualem in
oratione. ſcilicet eam ſuſpenden/
do/quouſqꝫ ceſſauerit actualis euagatio
vel attentio circa alia quod fieri ſepe pro
deſt et ſalubriter conſulitur. preſerti dum
homo orat ſolus. vel cum illo qui eius
moram ſeu diſcontinuatõem tolerare pa
ratus eſt. Exemplum. dum ſentit aliquis

in orando. vehementē tractū cogitatiōis
bone ꝛ honeſte ſicut predicatōis faciende
aut dum exteri⁹ inquirit̄ ab altero aliquo
ſup reſponſiōe ſibi facienda / ſiue dum rei
domeſtice vel officijs proprijs iminēs vr
get vel trahit cōmoditas vt eidē protinus
intendat̄. Poteſt orās in his ꝛ ſimilibꝫ ca
ſibus vel cauſis. orōem verbalē intermit
tere. aliqñ diutius. aliqñ breuius. ꝛ redire
poſtmodū ad cōtinuatiōeꝫ. abſqꝫ vlla pre
cedentiū iteratōe verboꝝ. quia ſtāte inter
ruptione actus naturalis. moralis conti
nuatio certa manet. neqꝫ fructū oratōnis
prorſus aufert vel meritū. ¶ Porro ſi qs
oratōem agere debeat in cōi ſicut in eccle
ſia fit. nō ſuppetit talis interruptōis actu
alis libertas. quoniā nō ita redire pōt ad
paſſum quē deſeruit reſumēdū. Sufficit
tamē in caſibus multis bona quedā ꝛ pia
cauſa. que nō iterāda eſſe que fuerūt omiſ
ſa ſatis excuſat. Ut ſi vnū aut duos vl' tres
verſus alicui⁹ pſalmi dimiſerit. ſi reſume
re voluerit vndecūqꝫ turbabit̄ in alijs cō
tinuādis. Et ideo eſt cōſultius. cū quadā
cordis penitētia vlteri⁹ progredi. ¶ Hoc
ſpecialiter obſeruandū videret̄ apud reli
gioſos ꝙ ſuperiores eorū. talem eis indul
gentiā concederēt. immo ſuaderēt. ne ite
ratōem facerēt talem. que cōem oratiōem
magis turbaret ꝗ̄ ſua reſumptio ſolicita
ꝛ anxia pficeret. qua data indulgētia. nul
la fit trāſgreſſio. ¶ Addito ꝙ nō oportet
in foro penitētiali dare formalē illius qđ
omiſſum eſt repetitōem. vt primā pro pri
ma. tertiā pro tertia ꝛc̄. ſed ſufficit ꝙ aliqđ
equalens iniungat̄. ¶ Addito preterea ꝙ
nō leuiter debet orās formare ſibi ſcrupu
los ſup obliuione illorū que ꝓtulit aut p
ferre debuit. qm̄ memoria ꝛ reminiſcētia
nō cadūt niſi ſup illa que p reflexionē ſu
per actus noſtros vel cogitatōes conſide
rauim⁹ q̄les reflexiōes nō fiūt ꝯtinue. nec
vt fiāt neceſſe ē. Sufficit igit̄ ad ꝗ̄ratiōeꝫ
ſibi vnicuiqꝫ faciēdā / ꝓbabilis ꝯiectura.

Orationē deniqꝫ ſi quis illā dumta
xat que ſub p̄cepto cadit. ſcienter in
terrūpit. per actualē attentōem ad alia. et
euagatōem oratōnis attentōni contrari
am ſciēter ꝛ cum ꝓpoſito. Sic ꝙ aduerte
rit huiuſmōi diſtractōem ꝛ eam nō curat
repellere. ſed vult progredi in oratōne. ta
lis vel peccat. vel reſumere debet illud qđ
in tali voluntaria diſtractōne prolatū eſt

¶ Nihilominus attēdendum videtur in
caſibus nōnullis. ꝙ nō oportet orantem
ſemp conari tota ſolicitudine ꝯtinere cor
ſuum infra verba ꝛ ſenſum vocalis oratō
nis. quin tolerari poſſit euagatio quedā.
ſeu poti⁹ cordis laxatio. ſine forti conatu
repreſſionis cogitatōnū. nūc hac nunc il
lac fluctuantiū. Et hoc vel propter laſſitu
dinem nature. ꝛ cerebri quādam turbatō
nem. vel propter curſum velocem oratō
nis. vel quia de ſenſu verborū illorū forte
difficilium. apō peritiſſimos theologos ni
hil intelligitur vel minus ꝗ̄ continent
¶ Sunt qui pambulando fiūt min⁹ gra
uati vel deſides in oratōne regulari⁹ tamē
obtieri ꝛ cōtineri poteſt ſtabilitas cordis
in oratōis attentōne. ſtando vel ſedendo.
vel aliter honeſte quieſcendo. ꝗ̄ corpus
agitando.

Superest vide- 5
re de attentione que fit in affectu
ad deum vel ad ſpūalia aliqua. qualia nō
ſignificant verba oratōis que proferūtur
¶ Ingerit quippe ſcrupulū apud nōnul
los dictū Bernar. ſup cantica. vbi ꝓhibe
re videtur. attētionem quālibet ad alia ꝗ̄
ad oratōnis ſignificata ꝛ verba. etiā ſi ſa
lutaria videant̄. ſicut exemplū dat de reco
gitatōne ſermonū ſuorū. Et addit ꝙ mo
nach⁹. debitor eſt omniū verboꝝ orōis q̄
dicunt̄ vel cantātur ſiue a ſua ſiue ab alte
ra parte. ¶ Uident̄ hoc alij dicere ſub alijs
verbis volentes ꝙ actualis attentio. coar
tetur infra terminos ꝛ limites oratiōis q̄
dicitur. vt ſi dicat̄ Beatus vir qui nō abijt
in conſilio impiorū. hoc ꝛ nō aliud cogi
tetur. ¶ Et quāuis multa ſint in pſalmis
que nullā vident̄ habere ꝯnexionē aut ap
ꝓpriatiōem ad oratōis materiā nihilomi
nus oſtēdit Hugo de ſanc. Uicto. in tra
ctatulo ſuo de orōe. cōpendioſiſſime ꝛ ſen
tētioſiſſime compoſito modos / q̄bus oīa
trahant̄ ad orōis formā ꝛ modū. ſꝫ nō om
niū eſt doctrinā hanc ꝓmpte in practicā
deducere. ¶ Uerꝫ h⁹ inq̄ſitōis determiatō
difficultatē habet plimā propt̄ diuerſos
orantiū mores. Et ne quilibet vſurpare
ſibi vellet p regula generali. illud qđ vari
os habet exit⁹. duꝫ aliq̄ faciūt ꝛ facere poſ
ſunt meritorie. id qđ apud alios in deme
ritū caderet ſiue in detrimentū.

Unde prīo dici⁹ ꝙ cor aſſuetū ꝛ affectū

per cõtemplatiõȝ ꝑt in alia ſurſuȝ rapi ſta
re vel verſari/ q̃ꝫ ſonãt orõis ſenſus vel v̾ba
Cum eni finis ⁊ virtus orõis ſit in eleua-
tione mentis in deũ ꝑ pium ⁊ humilẽ affe
ctum: quiſq̃s in hoc ſtat vel verſat̾/ fructũ
adipiſcit̾ orõnis. ita tamen. vt dũ vocalis
oratio data ſub preceptõe/ illa nõ omitta
tur. aut nõ contẽnat̾ ab alio ꝓlata audiri:
Si vero nõ imminet tale preceptũ vocis
exterioris ſalubrius aliqñ dimitti verba-
lis orõ q̃ꝫ profert̾. Aliqñ inquã. qm̃ poteſt
humilitas loquẽtes ⁊ verboꝝ ſacramentũ
ſupplere minoratõem in orãtis affectu ⁊
ne nimis aſſueſcat aliq̃s orõnem refugere
vel horrore vocalẽ. vel in labore tali ſatiſ-
factõem penalẽ exoluat ſeu penitentialẽ.

¶ Videmꝰ ꝑterea/ quẽadmoduȝ ꝑlimos
quos euagatio cogitatõnũ paſſim occur-
rentium ſine lege et ordine. nõ impedit ex
toto/ quin faciliter ⁊ cito cũ dant operã ſe
recolligendi/ redeant ad recogitandũ illa:
que vox oratõnis exprimit/ ita ꝙ cito cor
ſic diuertẽs a ſe. cito rurſus ad ſe reuertit̾.
Sic longe facilius ⁊ diuiniꝰ/ mẽs aſſueta
contẽplationi/ ꝑt ꝑ diuerſa ꝓſpiciendo q̃
quauerſuȝ ſe circũferre. nũc in celo ſurſuȝ
nunc in terra deorſum. velut in luce clara
poſitũ cor ipſiꝰ. Sic nihilominꝰ reuerſio
cum om̃i facilitate in ea ipſa que ꝓnũcia-
ta ſunt aut que dicunt̾ attendẽda.

Sunt alia duo. vnũ bonũ. malũ alte-
rũ. que cor impediũt ne dirigat̾ actu
alis attentio vel intentio ſua. ſup oratõis
ſenſum vel verba. Vnũ eſt meditatio ⁊ hec
quidẽ in ſe eſt bona qm̃ circa bona verſat̾.
alioq̃n nõ eſſet meditatõ ſed mendax ⁊ cu
rioſa ꝑſcrutatio. Aliud eſt fortis habitua
tio: que verſat̾ circa res aliquas terrenas
inutiles vel nociuas cogitando. vt philo
captus cogitat de amica auarus de lucro
vel damno. iracundꝰ de vindicta. et ita de

De ſecũdis iſtis/ nõ opor (reliquis
tet dubitare quin impedimentũ plu
rimũ afferat ad orõnis attentõnem/ talis
habituatio. ita vt qñq̃ꝫ nedum vnius pſal
mi verſus/ ſed totus pſalmus/ imo vnius
hore ſpaciũ que decãtat̾ velut in obliuio-
ne deponit̾. que tñ obliuio vel euagatio ſi
nõ placeat. dũ animaduertit̾. ſed vinci q̃-
ritur in reliquis/ nõ obligat ob auditꝫ ad
reiteratiõeȝ faciendã de neceſſitate. quam
uis abſq̃ꝫ peccato non fuerit. Non eni ca-
dit preceptũ eccleſie ſuper oratõne vocali

ꝙ fiat cũ actuali attentõne: neq̃ꝫ de ea iu-
dicat ſicut nec obligat eã fieri ex caritate.
Oportet etiã ꝙ deliberato ⁊ perfecto con-
ſenſu non interrũpatur moraliter vocalis
oratio que data eſt ſub precepto.

Porro de meditatõne que eſt fortis ⁊
vehemens cordis attẽtõ ad aliquid
inueniendũ. difficilius eſt diffinitiue loq̃
⁊ vniuerſalit̾. An videlicet meditatio cele
ſtiũ bonoꝝ ſiue donorũ. ſit voluntarie ad
mittenda/ dũ vocaliter orandũ eſt. Vt ex-
empli gratia. dicat aliq̃s. Dñe ne in furo-
re tuo arguas me/ neq̃ꝫ in ira tua corripi-
as me. Miſerere mei dñe qm̃ infirmꝰ ſum
Et occurret ſibi in mẽtem/ triplex iudici-
um dei. vnũ in inferno. aliud in purgato
rio. aliud in hoc mundo. Et trahet ipſuȝ
meditatio/ fortiter et voluntarie et ſtudio
ſe quatinꝰ poſſit ſ̃m hec tria. duci in affe-
ctum cordis. horrendo iudiciũ inferni. ti
mendo iudicium purgatorij. querẽdo iu
diciũ in hoc mundo ſ̃m miſericordiã dei
dicens Fac mecũ ſ̃m miſericordiã tuã do
mine ⁊ ſ̃m iudiciũ diligentiũ nomẽ tuuȝ.
Querimꝰ ſi talis immoratio fieri poſſit/
aut aliquãdo debeat̾ voluntarie/ tempore
orõnis debite. Nam ſi fiat inaduertẽter et
abſq̃ꝫ conſenſu deliberato/ conſtat ꝙ non
obligat ad reiteratõnem ⁊ minꝰ q̃ꝫ viciosa
habituatio ¶ Et ideo apparet mihi et vi
detur tutius eſſe/ attentis attendendis/ ꝙ
huiuſmodi meditatio voluntaria non de
beat admitti tempꝰe oratõis debite. ſed vel
deſeri. vel in aliud tempus reſeruari.

¶ Quocirca viſum eſt aliquibus ꝙ mul D
tiplicatio/ tanta orationũ vocalium/ qua
lis obſeruatur in multis religionibꝰ. mi-
rabiliter impedit a perfectõnis inquiſitõ
ne que perducit ad cõtemplatõnem de cõ
muni lege neceſſariã. quoniam ſicut cogi
tatio vertitur in meditatõem per fortem ⁊
vehemẽtem cordis applicatõnem ad ali-
quid vnum: ſic fit meditatio tandem con
templatio per habituatõnem radicatam
et multiplicatam. Sed qui poteſt capere
capiat. Sunt itaq̃ꝫ rariſſimi valde inter
homines tam religioſos q̃ꝫ ſeculares/ pre
cipue in adoleſcentia ⁊ iuuentute/ idonei
ad contemplatõnis adeptõnem. Propte
rea ſancti patres/ videntes imperfectũ no
ſtrũ ⁊ attendẽtes q̃ꝫ difficile eſt ocio bñ vti
voluert̾ occupatõȝ bonã dare hoib; ſuis.
fecerũt hoc in orationib; ⁊ canticis multꝫ

¶ Amplius vero quidã obligant̃ aſſiſte-
re tantũmodo faciẽtibus oratõnes voca-
les/quemadmodũ ſunt layci/vel etiaꝫ ali
qui religioſi nõ obligati pro tũc cõuentũ
ſequi/vel diſpenſatõne vel ex pia et cauta
relaxatõne/vt ad potiora ſe ſubleuẽt. Illi
tales/oratõis tempe poſſunt in meditatõ
nibus meliꝰ quo poterũt ſe exercere. Tal'
erat Auguſtinꝰ. qui delectabat̃ modo mi-
rabili in cantibus eccleſie bene ſonãtibꝫ.
⁊ influebant voces ille in aures ſuas. ⁊ eli
quendo illabebat̃ veritas in cor eius. niſi
forte ipſe tũc erat magis dicẽdus in con-
templatõne q̃ʒ ſola meditatõne ſubleuatꝰ
¶ Amplius ſi quis fuerit exercitatꝰ in ali
quo ꝑticulari modo contẽplatõnis circa
diuinũ aliquod vl' morale. tutius eſt ꝙ in
illo ſemet exerceat. oratõnis vocalis tem-
pore/q̃ʒ ad nouã contẽplatõis ſpeciẽ. per
meditatõnis noue ſtudium ſe conuertat.
Differat hanc/ingerere ſe volentẽ cordis
meditatõem/in tẽpus aliud ſuſpirãs ⁊ ge
mens ꝙ eã tunc admittere ſibi nõ conce-
ditur. ⁊ dicat ſibimetipſi. pauꝑ homũcio
Melior eſt obedientia q̃ʒ meditatio. po-
tens eſt deus reddere vicem maiorẽ in id-
ipm. ⁊ ſi nõ hic forte reddet. certiſſime ta-
men in alio ſeculo vbi fiet vox laudis ſine
ꝑturbatõe qualibet noſtri cordis/ ipſe re-
tribuet. ¶ Deinde cognoſcant ⁊ obſeruẽt
oĩes tam clerici q̃ʒ laici/quos oportꝫ di
ebus dominicis ⁊ feſtiuis intereſſe diuio
ſeruitio. ꝙ non abſoluũtur ab hoc debito
dũ ſcienter fabulatõnibꝫ intendũt. ſed mł
tipliciori reatu ſe cõſtringũt quia nedum
nõ ꝯſeruant preceptũ ſed ⁊ alios impedi-
unt. ⁊ in eccleſia ſanctiſſimo dei taberna-
culo/ſcandalũ inhonoratõemq́ʒ faciunt.
Stent igit̃ vel ſedeant. etſi non vocaliter
orando/ ſaltem in modeſta quiete ⁊ ſilen-
tio animaduertant/ conſiderãtes nedum
ea que dicũtur vel canũtur/ſed que miſti-
ce ꝑagunt̃ in ritibꝰ ⁊ veſtibꝫ ſacris. q̃ prete
rea in picturis pñtant̃. ⁊ ita de reliquis
Denicq́ʒ attendat̃ pro ꝓmiſſis et alijs
ſimilibꝫ dubijs reſolutiue diffinien-
dis/ꝙ doctores ſancti priores/vtentes re
thoricis ꝑſuaſionibus in aggrauatõeꝫ vi
ciorũ ⁊ laudẽ virtutũ. non ita tradiderunt
reſolutõeꝫ moraliũ materiarũ/immo nec
ſpeculabiliũ/ ſicut doctores recentiores/
qui ꝑ queſtiones ⁊ argumenta proceſſert
ad vtrãq́ʒ ꝑtem ⁊ ꝑ deciſiones Propterea
magis inſiſtendũ eſt illis doctrinis quã-
tum ad eruditõem intellectꝰ. licet quantũ
ad inflãmatiõeꝫ affectus/efficatiores alie
iudicent̃ ¶ Addita hac ſapiẽtis admoni
tione. q̃ tibi precepit deus illa cogita ſem-
per. Quod nõ obſeruant multi theologo
rũ noſtri temporis. qui de moralibꝫ quaſi
de rudibus materijs/ ſtudere vel ingrere
nõ dignant̃. Sciemꝰ inquiũt talia cũ vo-
lumus. Cum tamen nulla ſit ad cogno-
ſcendũ bene et reſolute ſciencia difficilior
propter circũſtanciarũ innumeras varie-
tates. Nec eſt aliquis tam excellẽtis inge
nij. nec a puero in hac ſciẽtia tam exercita
tus/qui nõ inueniat quod nouiter quoti
die inueniat qđ prius nõ ita plane ꝯgno
ſcebat ¶ Sꝫ ⁊ neceſſaria eſt cognitorum
dei preceptoꝝ impletio. alioquin defici-
unt ſcrutãtes ſcrutinio. iuſto dei iudicio.
hoc ꝑmittẽte Similr ꝙ paſſionibꝫ ſit ali
enus qui de moribus iudicat. Amen

De decem conſide

ratiõibus Eiuſdẽ cancellarij In orando
deum ſcḋm decẽ dictõnes verſus.
¶ Oro patrẽ. ſanctosq́ʒ. miſer. qr mittor
⁊ vrgent. Officiũ dana. debita vis pietas

	Pio	fide
Oro ex affectu	humili in	ſpe
	reuerẽti	caritate
	Potens	
Patrẽ qui totꝰ eſt	ſapiens	
	clemens	
	Sapientia	
	Juſticia	
Qui factꝰ ẽ nobis	ſanctificatio.	
	redemptio.	
	via veritas vita.	
	Proximitas	
Sctõs in q̇bꝫ eſt	officioſitas.	
	caritas	
	Supra	
Miſer ex oĩ ꝑte	intra	
	ſub ⁊ iuxta	
	Ab eccleſia	
Mittor	A ſanctis	
	a petentibus viuis.	
	a merẽtibꝫ mortuis.	
Vrgẽt ſub ꝯditõ	Non criminari	
ne triplici ſi volo	Non damnari	
	Sed ſaluari	

	Regale
Officium q̄ſi	Sacerdotale
	Spirituale
Genus electū regale ſacerdotiū gēs ſctā	
	Nature
Dona	Fortune
	Gratie
	Poſitiue
Debita nocendo	Priuatiue
	Occaſionaliter
	Mundo
Vis a triplici hoſte.	Carne
	Demonio
	Deum
Pietas ad	Seipſum
	Proximum

Que pietas eſt amor ex genere cōſurgens.

¶ Explicit.

Sequitur expoſitō

eiuſdē Cancellarij pariſieñ. ſup dimitte nob debita noſtra ⁊c.

Pater noſter ⁊c. Dimitte nob debita nr̄a ſicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is ¶ Ego in pmis ſic dimitto oībus debitorib⁹ meis vel alienis dū ſunt viatores/ ꝙ nullo mō vellē eos dānari. imo ſalutē coꝝ deſidero te donāte et inſpirāte hoc qđ piū rectūq3 eſt Sic dimitte mihi pater nr̄. et hoc ſatis erit mihi. etiā ſi nihil aliud pſtiterꝭ. qm̄ cū iſta dimiſſione tua ⁊ deſiderio ſalutis mee/ nō ſtaret ꝙ dānarer ſed ſaluarer. In hoc aūt ſtat deſideriorum meoꝝ cardo totus. ¶ Rurſus ego ſic dimitto debitorib⁹ meis vel alienis/ ꝙ vellem eos eſſe bonos viros/ modeſtos/ tēperatos/ ⁊ ab omni malicia correctos ſeu cōuerſos/ ꝑ tuam ineffabilem pietatē. ſicq3 ꝑinde nec ſibi nocerent nec alijs. ſed ꝓdeſſent et nullā deinceps penam mererent. vt ſc3 pſona ſeruaret et deſineret culpa ¶ Sic dimitte mihi pater noſter. vt in manſuetudine me corrigas ⁊ in vngentoꝝ ſuauitate vulnera mea linias et grām infundas ſanitatis ¶ Amplius vero ego ſic dimitto debitorib⁹ meis/ ꝙ vbi non corrigerent a vicijs ſuis prauis ꝑ manſuetudinem remiſſionis. corrigātur in chamo ⁊ freno ac flagellis/ ne deteriores ſemꝑ cōmittentes ⁊ alijs nocētes/ ſibi neq3 ſemꝑ exītes ⁊ eūtes poſt prauitatem cordis ſui/ in adinuentionib⁹ ſuis/ damnabilius moriantur. Sic dimitte mihi pater noſter debita mea. ſic vre ſic ſeca in pſenti/ ne damner in futuro. Ita tn̄ vt in mia et miſerationib⁹ flagelles me. ſic et ꝓdixi deſiderare debitoribus meis q̄buſcunq3. ¶ Item ego ſic dimitto debitorib⁹ meis/ ꝙ licet ſenſualitas offenſa ex dictis vl factis coꝝ/ remurmuret et in vindictam exardeſcat. Nihilominus deſidero ſm iudicium ſupioris rationis/ innitentis eterne legi tue/ ꝙ pacacior eſſet hmōi ſenſualitas ⁊ ꝙ in tranquillitate inimicos ſuos ſicut ⁊ amicos ſuſtineret quidem patienter et benigne/ ſicut caritas ſine q̄ nēo tibi placet. paciens eſt et benigna/ neq3 irritatur. Sic dimitte mihi pater noſter. vt nihil aduerſum me velis agere/ niſi miſericorditer et benigne. quoniam ſi taliter volueris. fiet vtiq3. cū ſubſit cū volueris poſſe. Sed nō ita michi. pſertim in ſenſualitatis beſtiali et effreni motione a qua tu prorſus es alienus Deniq3 ſic dimitto debitoribus meis ꝙ iſpirante te et donante. ego in coꝝ punitionem laborare vel cōſentire deliberato animo nollem/ vijs facti contra regulas iuſticie tue/ ſciens te dicere Mihi vindictam. Hoc autē aliquādo facis ꝑ te ſine medio aliquādo ꝑ iudices a te cōſtitutos in terra quib⁹ dum defertur aut relinquitur executio iuſticie contra malos/ illa prorſus tibi relinquitur et defertur In his ꝓpterea limitibus ſtando et deſiderādo vindictam. ſuperioritas tue iuriſdictionis nequaq3 violatur. Verūtamen video tutius michi eſſe puſillo/ qui non ſum iudex cōſtitutus aliorum/ quieſcere interim ⁊ ſilere a tali deſiderio vindicte/ quale poteſt imo debet haberi licenter a iudicib⁹ tuis/ ꝗ̄3 occupet mēs mea in tali conſideratione iuſticie tue. que ſi velit exercere ſe cōtra me/ illa poteſt in infernum ꝓtinus deturbare. Sit igitur ante ome deſiderium meum/ in miſericordia et miſeratione/ ſuꝑ peccatores/ orando flēdo ꝓ eis. ſic enim et tu miſereberis cui talē prius miſericordiam infuderis

¶ Finit.

Oratio eiuſdem

cum peccator de peccatis ſuis multum eſt anxius/ eaq3 coram deo/ omni poſtpoſita mala verecundia/ expandit.